

De bever doet het wat te goed

De bever gedijt weer in Nederland. Limburg overweegt zelfs om bij overlast de dieren af te schieten. Dat is te voorkomen met beter bevermanagement of door Limburgse bevers te vangen en uit te zetten in de Wieden-Weerribben. Dat is ook goed voor de otter.

TEKST RENÉ DIDDE FOTO SHUTTERSTOCK

Het gaat prima met *Castor fiber*. De naar schatting 1700 bevers in gebieden als de Biesbosch, Gelderse Poort, Oostvaardersplassen en Limburg vormen samen een duurzame, levensvatbare populatie. De verbeterde kwaliteit van het water, meer natuurvriendelijke oevers met wilgen en populieren en vooral de beschermde status zijn voor de hand liggende verklaringen voor het succes van het dier.

‘In Limburg staat het draagvlak voor de bever bij de bevolking echter onder druk door de overlast die de bevers daar veroorzaken’, constateert populatie-ecoloog Hugh Jansman van Wageningen Environmental Research in het dit najaar verschenen rapport *Status Bever in Nederland*. Bijna 30 jaar na de herintroductie van 42 Duitse bevers in de Biesbosch is het grootste knaagdier van Nederland een ‘hoeksteensoort’ geworden, zo blijkt uit het onderzoek. ‘Dat betekent dat typische beveractiviteiten als het graven van burchten, knagen aan boomstammen en niet te vergeten het bouwen van dammen zorgen voor niches waar andere soorten profijt van hebben’, aldus Jansman. Door bevers geschilde populieren bieden bijvoorbeeld fijne zitplaatsen voor de zeearend en door de dammen ontstaan ondiepe meertjes. Dat worden paaipplaatsen en kraamkamers van visjes en daarmee een goed gevulde snackbar voor ijsvogels die op de dammen wachten op hun kans. Ook bijzondere soorten als zwarte ooievaar en

kraanvogel profiteren mee, net als vleermuizen en amfibieën, zegt Jansman.

GENETISCHE VERARMING

Toch zijn er regionaal verschillen in het succes. ‘De bevers die zijn uitgezet in de Biesbosch en de Gelderse Poort planten zich minder snel voort dan de populatie die in Limburg zit’, aldus Jansman. De Biesbosch-bevers komen van oorsprong uit de Elbe in Duitsland, terwijl de Limburgse populatie een gemengde afkomst heeft. Die bestaat uit van origine Poolse en Russische bevers die in Wallonië zijn uitgezet, aangevuld met Duitse bevers. Die populatie is genetisch divers, terwijl de Duitse Elbe-bevers mogelijk kampen met inteelt en genetische verarming. Het zou ook kunnen dat de Biesbosch-bevers in de jaren tachtig hebben geleden onder het zwaar vervuilde rivierslib van de Maas en Merwede. ‘De nieren van de bevers stonden daar indertijd in elk geval stijf van het cadmium, een notoir giftig, zwaar metaal, waardoor ze een slechte start hadden. Maar eerlijk gezegd weten we de oorzaak van het verschil in voortplanting niet.’

Zeker is wel dat de bevers door het voortplantingssucces in Limburg hun leefgebied uitbreiden en nu voorkomen in gebieden waar ze schade veroorzaken aan bomen en landbouwgewassen. Ook zorgen hun dammen voor ongewenste overstroming van boerenland. En ze vor-

‘De komst van de bever kan voor de otter een geweldige meerwaarde betekenen’

men soms zelfs een gevaar voor de veiligheid: hun gegraaf in dijken en geknaag aan wilgen nabij de dijken kan ertoe leiden dat de kleilaag wordt aangetast, waardoor bij hoogwater de kern van zand uit de dijk spoelt. Een commissie van Provinciale Staten in Limburg stemde dit najaar in met het plan om overlast veroorzakende bevers af te schieten. Een omstreden besluit in de ogen van natuurbeschermers en dierenvrienden. De bever dankt zijn beschermde status onder meer aan het feit dat het dier nog maar 150 jaar geleden uitstierf, door overbejaging vanwege zijn vacht en zijn parfumrijke muskusklieren. ‘Dat je een voorheen uitgestorven soort wilt gaan afschieten’, aldus Jansman, ‘kun je ook zien als een bekroning van succesvolle natuurbescherming. De soort doet het dus weer goed. De controverse rond afschieten is begrijpelijk omdat stadse mensen alleen de lusten, maar de agrarische omgeving ook de lasten van de dieren ondervindt.’

De ecooloog hoopt dat de dieren gespaard worden. ‘Met gericht bevermanagement, zoals rasters voor dijken of cruciale waterdoorgangen, is veel schade te voorkomen. Ook kan het kappen van vegetatie op en bij dijken soelaas bieden.’ Maar Jansman heeft nóg een idee. ‘Door Limburgse bevers te vangen en uit te zetten, te beginnen in Nationaal Park Weerribben-Wieden, waar nog geen bevers leven, kan daar een *stepping stone* ontstaan voor de opmars naar Noord-Nederland, bijvoorbeeld het Hunzedal in Drenthe.’ Later kunnen meer Limburgse bevers elders worden uitgezet. Als er daarna nog steeds overlast optreedt, is er altijd nog het afschot, aldus Jansman.

HANDJE HELPEN

In de Weerribben-Wieden is veel geld en arbeid nodig voor het kappen van moerasbossen om het waterige karakter te waarborgen, vertelt Jansman. De bever kan daar mooi een handje bij helpen. ‘Ook de otter, icoon van vitale natte natuur, profiteert mee. Otters zijn daar in 2002 uitgezet, maar hebben veel moeite om bij ijsvorming onder water te komen om vis te vangen. We weten dat otters verburchten met hun onderwateringang gebruiken om te duiken. De komst van de bever kan voor de otter een geweldige meerwaarde betekenen.’ ■

www.wur.nl/bevers